

فهرست مطالب

۱۳	داشت
۱۵	لیات
۱۷	ساز زهی - زخمه‌ای
۱۷	نوازندگی
۱۷	وجه تسمیه
۱۸	صدای گرم
۱۸	ساز درون‌گرا
۱۸	گستره‌ی کاربرد
۱۸	هم‌نوازی
۱۹	اندازه
۱۹	خرید و نگهداری
۱۹	یادگیری
۲۱	پیشینه‌ی سه‌تار
۲۳	پیشینه
۲۳	سیم مشتاق
۲۳	دوره‌ی قاجار
۲۳	سیم‌های فلزی
۲۴	ریپرتوار
۲۴	ضبط صدا
۲۴	تحولات
۲۵	سه‌تار امروزی
۲۷	تهیه‌ی سه‌تار
۲۹	سه‌تار من
۲۹	سه‌تار مناسب

۹	انواع سه تار
۱۰	سه تار تزیینی
۱۰	سه تار مشقی
۱۰	سه تار بالینی
۱۰	سه تار حرفه‌ای
۱۰	قدم به قدم
۱۰	مُهر
۱۱	شاخص‌های شناخت
۱۲	کهنگی و فرسودگی
۱۲	چپ دست‌ها
۱۳	۴. ساختمان سه تار
۱۵	اجزای سه تار
۱۵	صفحه
۱۶	تَرک‌ها یا تَرکه‌ها (کاسه یا جعبه‌ی صوتی)
۱۷	سیم‌گیر
۱۸	دسته
۱۸	خَرک
۱۹	شیطانک
۲۰	گوشی‌ها
۲۱	سیم‌ها
۲۱	پرده‌ها
۲۳	۵. نگهداری سه تار
۲۵	مراقبت عمومی
۲۵	کیس و کاور
۲۵	انواع کیس
۲۵	استقرار سه تار
۲۶	افقی

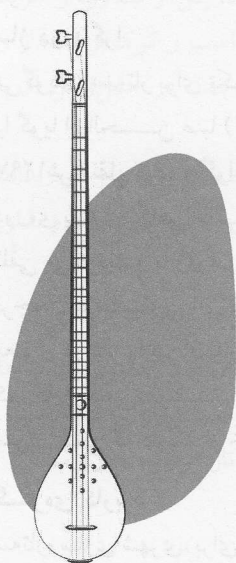
۴۶	عمودی
۴۶	آویخته
۴۶	پوشیده
۴۶	حمل سه تار
۴۶	مسافرت
۴۷	عوامل محیطی
۴۷	رطوبت
۴۷	دما
۴۷	نور خورشید
۴۷	حشرات
۴۸	شست و شوی دست‌ها
۴۸	نظافت سه تار
۴۸	امانت
۴۸	مرخصی
۴۹	حفاظت اجزای سه تار
۴۹	کاسه و دسته
۴۹	سیم‌گیر
۴۹	خَرک
۵۰	گوشی‌ها
۵۰	سیم‌ها
۵۲	پرده‌ها
۵۵	لوازم جنبی سه تار
۵۷	سوهان
۵۸	مضراب انگشتی
۵۸	کیس
۵۹	دیپاژن
۵۹	مِترنوم

.....	تیونر
.....	سه کاره
.....	پوپیتز (پایه نوت)
.....	زیرپایی
.....	استند (پایه ی ساز)
.....	۷. انواع سه تار و چند ساز هم خانواده
.....	سه تار یک تکه
.....	سه تار تزکهای
.....	سه تار کتابی
.....	سه تار کشویی
.....	سه تار کدویی
.....	سه تار جُرّه
.....	سه تار عصایی
.....	سه تار کاسه بزرگ
.....	سه تار کاسه کوچک
.....	سه تار پوستی
.....	شورانگیز
.....	بم سه تار
.....	تنبور
.....	تار
.....	سی تار
.....	۸. نوازندگی سه تار
.....	چهار اصل کلی
.....	نام گذاری انگشت ها
.....	شماره گذاری انگشت ها
.....	مضرب
.....	دست راست
.....	دست چپ

۷۹ ارگونومی
۷۹ ارگونومی سه‌تار
۷۹ ارگونومی صندلی
۸۰ ارگونومی زیرپایی
۸۰ ارگونومی پویستر (پایه‌نت)
۸۰ حالت بدن
۸۲ کوک
۸۲ کوک کردن سه‌تار
۸۳ عوامل مؤثر در کوک
۸۳ کوک‌های سه‌تار
۸۴ چپ‌کوک و راست‌کوک
۸۵ پرده‌شناسی
۸۹ پرده‌های سه‌لا و چهارلا
۹۰ تقسیم‌بندی دسته
۹۰ گستره‌ی صوتی
۹۱ نوازندگان سه‌تار
۹۳ نوازندگان
۹۴ میرزا محمد تربتی خراسانی، مشهور به مشتاق‌علی شاه
۹۵ میرزا عبدالله فراهانی
۹۶ حسین هنگ‌آفرین
۹۶ غلامحسین درویش، مشهور به درویش خان
۹۷ مهدی صلحی، مشهور به منتظم‌الحکما
۹۸ موسی معروفی
۹۹ یوسف فروتن
۱۰۰ سعید هرمزی
۱۰۰ ارسلان درگاهی
۱۰۱ ابوالحسن صبا
۱۰۲ احمد عبادی

- ۰۳..... نصرالله زرین پنجه
- ۰۵..... ۱۰. سازندگان سه تار
- ۰۷..... سه تار سازان
- ۰۷..... یحیی قدیم
- ۰۸..... حاج طاهر
- ۰۸..... استاد فرج الله
- ۰۹..... سید جلال
- ۰۹..... ملکم دانیالیان
- ۰۹..... علیمحمد صفایی
- ۱۰..... عباس صنعت
- ۱۰..... جعفر صنعت
- ۱۱..... ابوالقاسم اعتمادی، مشهور به مفتّح
- ۱۱..... رمضانعلی شاهرخ
- ۱۲..... محمد نوایی، مشهور به عشقی
- ۱۲..... محمدمهدی کمالیان
- ۱۳..... محمود حکیم هاشمی، مشهور به هاشمی
- ۱۱۵..... ۱۱. تمرین
- ۱۱۷..... مشقِ قدما
- ۱۱۷..... حرارت شعله
- ۱۱۸..... سن و سال
- ۱۱۸..... تمرین
- ۱۱۸..... استراحت
- ۱۱۸..... گوش کردن انتقادی
- ۱۱۹..... تکنیک
- ۱۲۱..... نمایه

Shiraz-Beethoven.ir

از زهی - زخمه‌ای

تار ساز زهی دسته‌بلندی است با چهار رشته تار سیم که در طول دسته کشیده شده‌اند و پرده‌هایی در عرض دسته بسته شده‌اند. سه‌تار با ناخن بلند گشت اشاره‌ی دست راست به صدا درمی‌آید.

از زندگی

تار را مانند اغلب سازهای زهی - زخمه‌ای (ضرابی) دسته‌بلند به حالت نشسته در روی زمین صندلی و با گذاشتن کاسه‌ی ساز بین انتهای ران پا سمت راست شکم می‌نوازند. ناخن بلند انگشت ماره‌ی دست راست نقش مضراب را دارد و گشت‌های دست چپ یا پنجه انگشت‌گذاری روی ده‌های دسته‌ی ساز را انجام می‌دهند.

وجه تسمیه

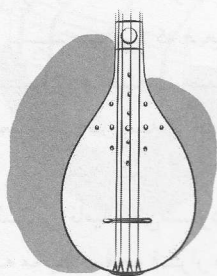
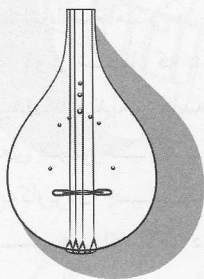
نام‌گذاری یا وجه تسمیه‌ی سه‌تار استفاده از سه رشته تار یا وتر ابریشمی در آن بود اگرچه در دوره‌ی زندیه یک رشته یا وتر دیگر توسط نوازنده‌ای به نام مشتاق‌علی شاه آن افزوده شد این ساز همچنان سه‌تار نامیده می‌شود. از اواسط دوره‌ی قاجار چهار رشته تار ابریشمی سه‌تار جای خود را به چهار رشته سیم فلزی داده‌اند.

واژه‌های سه‌تا، سه‌تای، سه‌تاره، سه‌تو، سه‌سیم و سه‌رود در لغت‌نامه‌ها، اشعار و

Shiraz-Beethoven.ir

زای سه تار

تار از اجزای یک تکه و نیز جداشونده ساخته شده است. تَرکه‌ها، صفحه و سیم گیر اجزای تکه اند که با هم کاسه را می سازند و به بیخ دسته وصل می شوند. دسته هم به سر دسته پیچی می شود. البته در بعضی سه تارها کاسه را یک تکه و با تراشیدن چوب می سازند. اجزای جداشونده یا قابل تعویض سه تار عبارت اند از خَرکِ صفحه، شیطانک (یا خَرکِ دسته)، گوشی‌ها، سیم‌ها و پرده‌ها. در بعضی سه تارها خَرک روی صفحه ثابت شده است و این سه تارها فاقد سیم گیرند. اجزا و قطعات یادشده توسط تعمیرکار ساز قابل ترمیم و تعویض هستند.

صفحه سه تار که همان قسمت رویی و مسطح سه تار است از چوب توت و به ضخامت حدود سه میلی متر ساخته می شود. چوب های توت ختان مناطق گرم و خشک، مانند نواحی حاشیه ی بیابان، به علت کم آبی رگه هایشان نازک تر و متراکم ترند. در مقایسه با چوب های درختان باغی - صدای توت دارند.

صفحه ی مطلوب سه تار از چوب توت بدون گره رگه های راست طوری ساخته می شود که رگه های کثرت در پایین صفحه، یعنی در طرف سیم سفید، رگه های درشت تر در بالای صفحه و طرف سیم قرمز قرار گیرند. ضمناً صفحه باید به صورت محدب یا

دیگر است و استفاده از آن در مسافرت نیز ضرورت دارد. فقط وقتی از کیسِ نرم فاده کنید که مسیر کوتاه و مسافرت راحتی پیش رو دارید. در غیر این صورت، کیسِ سخت مناسب‌تر است.

عامل محیطی

عامل محیطی مؤثر در نگهداری و حفاظت سه‌تار عبارت‌اند از رطوبت، دما، نور، رشید و حشرات.

ویژگی

بخش‌های شمالی ایران سایر
طق کشور آب و هوای گرم و خشک
ند و ساختمان چوبی سه‌تار با این
ع آب و هوا سازگار است. با نواختن
اوم و صحیح سه‌تار، در طول زمان،

میزان رطوبت چوب کاسته می‌شود و صدای ساز کیفیت بهتری پیدا می‌کند.
سه‌تار در داخل کیس هم نباید در محل مرطوب نگهداری شود. بهتر است همیشه
بسته‌ی جاذب رطوبت، مانند سیلیکاژل (silicagel)، در درون کیس استفاده کنید.

سه‌تار را باید در دمای معتدل و متوسط نگهداری کرد. سرما و گرما تأثیر نامطلوبی بر
سه‌تار دارند و از کارایی، دوام و عمر آن می‌کاهند. هنگام تغییر ناگهانی دما، مانند وقتی که
سه‌تار از محیطی با دمای کم وارد محیطی با دمای زیاد می‌شود یا برعکس، باید فرصت
دهد تا ساز با دمای جدید سازگار و هم‌دما شود.

رطوبت و خورشید

رطوبت مستقیم خورشید بر روی اجزای سه‌تار، مانند پرده‌ها، لاک‌والکل، اتصالات و...
تأثیر بد و نامطلوبی دارد. سه‌تار را در داخل کیس هم باید دور از نور آفتاب و در دمای
متوسط نگهداری کرد.

حشرات

حشرات، بیدپشه‌ها و به ویژه موریه‌ها حشراتی هستند که از چوب به عنوان ماده‌ی
غذایی استفاده می‌کنند. این حشرات زندگی اجتماعی دارند و با حفر تونل‌های زیادی،

نومی

ی ارگونومی (ergonomics) در اواسط قرن نوزده میلادی توسط یک دانشمند ستانی ابداع شد. ارگونومی به معنای تدبیر انجام کار و مهندسی محیط کار است و جزء ergo به معنای کار و nomos به معنای قاعده و روش تشکیل شده است. یونانی‌ها دانش ارگونومی با توجه به آناتومی بدن انسان و با بهره‌گیری از بیومکانیک سعی در ابزارها و وسایل را طوری طراحی کند که باعث افزایش ووری، کارآمدتر شدن ابزارها، و حفظ سلامتی و کاهش خستگی کاربر شوند.

نومی سه‌تار

ترین موضوع در ارگونومی سه‌تار تناسب اندازه‌ی آن با جثه‌ی نوازنده است. متن سه‌تارهایی با اندازه‌ی دوسوم یا سه‌چهارم سه‌تار معمولی رواج چندانی ندارد با توجه به آناتومی دست‌ها، جثه، سن و جنسیت نوازنده می‌توان سه‌تار کاسه‌بزرگ سه‌کوچک انتخاب کرد تا اندازه‌ی صفحه و کاسه با بزرگی دست، و اندازه‌ی از با بزرگی و ساختار بدن تناسب داشته باشد. با این حال، برای آموزش هنرجویان سن و سال باید سه‌تاری در ابعاد کوچک‌تر به سازنده سفارش داد.

ضخامت دسته‌ی سه‌تار باید به اندازه‌ای باشد که، به اصطلاح، خوش دست باشد. گشت‌گذاری و حرکت دست چپ یا پنجه‌کاری به آسانی و روانی صورت گیرد. و ناهمواری حاشیه و دور صفحه‌ی سه‌تار را نیز با نصب زوار باید به حالت گرد و در آورد تا ساعد در نزدیکی میچ دست راست بتواند به راحتی به صفحه تکیه دهد.

نومی صندلی

صندلی باید به اندازه‌ای باشد که ران پای نوازنده به موازات زمین قرار گیرد و سه‌تار سه‌تار استقرار و ثبات خوبی داشته باشد و دست راست و مضراب از فضای برای حرکت برخوردار نشود. هنگام تمرین از صندلی پشتی‌دار استفاده کنید تا لات پشت و کمر خسته نشوند. ارتفاع پشتی صندلی بهتر است تقریباً دو برابر عمق یا نشیمن صندلی باشد. زاویه‌ی مطلوب بین کفی صندلی و پشتی آن حدود ۱۰۵ است و پشتی در ناحیه‌ی کمر باید دارای برجستگی باشد تا قوس طبیعی کمر کند. صندلی نباید تکیه‌گاه ساعد داشته باشد و کفی آن بهتر است نرم و راحت با گرد باشد تا خون‌رسانی به پاها به‌طور طبیعی انجام گیرد.